

Ångvisslan

2022
Juni

Riv pyramiderna!

Vaxholm med sina öar är en oas i närheten av storstaden. Det mesta är bra, det är nära till natur och hav, låg kriminalitet, vänliga människor osv. Hela 97% av invånarna tycker enligt SCB att kommunen är en bra plats att leva och bo på!

Ändå finns ett brett missnöje med hur kommunen drivs och vad invånarna får ut för sina skattepengar. Det gäller allt från skolor, bygglov, äldrevård, företagande och kommunala projekt. Hela 66 procent anser inte att politikerna arbetar för kommunens bästa (SCB 2021). Det är ju deras jobb men det är så det går till i kommunen. Frågan är varför? I detta nummer av Ångvisslan går vi på djupet och förklarar varför.

Sammanfattning

Vaxholm har länge styrts av något som kan kallas en "beslutsadel". En grupp personer som består av politiker som hållit sig kvar under lång tid tillsammans med chefstjänstemän som inte sällan befordrats eller varit länge i kommunen. Genom att eliminera kritik och att styra processer på ett inriktat sätt behåller man systemet intakt. I praktiken finns det avlönade politiker och tjänstepersoner i en alltför nära symbios. Invånarnas intressen och nöjdhet är inte alltid i främsta fokus då det handlar om att säkerställa sin egen position och inkomst. Detta är tydligt även i SCBs undersökning.

Vi menar att oavsett hur man röstar i Riksdagsvalet så bör man ifrågasätta hur det fungerar lokalt. Waxholmspartiet går till val på att "riva pyramiderna". De maktstrukturer som etablerats måste

brytas om kommunen skall fungera bättre.

Waxholmspartiet har effektivt utestängts från nämndernas presidier och kan starta fräscht efter valet om vi får väljarnas mandat. Som lokalparti är Waxholmspartiet inte bundna av moderpartiernas strategier och vi är inte heller belastade av beslut och relationer från nuvarande styre. Som representant för Waxholmspartiet söker man inte karriär på riksplanet utan arbetar för kommunens invånare. Lokalpolitiken är därför inte en retoriskola utan väljarnas

förlängda arm lokalt.

Vi är ditt medborgerliga alternativ som vill skapa ett styre som arbetar för medborgarnas bästa så Vaxholm kan leva upp till det vi säger att vi är - Skärgårdens huvudstad.

Fungerande demokrati?

Vaxholm är en av landets minsta kommuner. Kommunen har haft en stark borgerlig förankring där Moderaterna till och med haft egen majoritet. Kommunen utvecklades nästan till en "enpartistat" med någon eller några "starka män".

Innebär detta att kommunen är odemokratisk? Nej, men det är en utpräglad representativ demokrati där enskilda "valda" politiker efter förhandlingar erhåller positioner i nämndernas presidium och därifrån anser sig ha vittgående mandat att bestämma om sakfrågor i samverkan med ledande tjänstepersoner.

Samma individer har genom åren delat på de tyngsta befattningarna och denna grupp känner varandra väl och driver frågorna via underhandsavstämningar. Är detta demokrati?

Efter att Waxholmspartiet etablerats och så småningom vuxit, har allianser mellan andra partier blivit nödvändiga för att bibehålla gamla maktpositioner. "Betalningen" till andra partier för lojalitet och maktbevarande blir dels uppbackning vid val till politiska uppdrag såsom nämndordförande samt dels att få igenom en sakfråga - inte sällan en symbolfråga för att visa på framgång till sina väljare.

Waxholmspartiets roll under de senaste två man-

datperioderna har inte harmonierat med ovanstående politiska struktur. Partiet har succesivt stärkts i sin uppfattning att inte driva politik på det sättet. Personer som haft större intresse av att "verka inom systemet" har tidvis dragits till vårt parti men även sedan valt att lämna det. Processen har inte varit smärtfri för någon men övertygelsen om att det krävs ett regimskifte och ett nytt ledarskap har under 2022 växt sig stark. Av detta skäl för vi på detta sätt fram vår bild direkt till invånarna i Vaxholms kommun.

Praktisk politik

I Vaxholm har kommunalrådet med vice samt politikerna i nämndernas presidium en unik roll i sin samverkan med förvaltningarna. Man initierar ärenden och beslutsförslag som sedan förvaltningen förmås att föreslå till nämnderna. Det är alltså inte politikerna som först diskuterar och uttolkar väljarnas vilja för att sedan ge i uppdrag till tjänstemännen att genomföra besluten.

Systemet med korridoröverenskommelser och beredning utifrån detta underlättar arbetsbördan för politikerna som lugnt kan sitta och vänta på färdiga beslutsförslag.

Waxholmspartiet ser sin roll som katalysator för en annan sorts demokrati, det vi kallar närdemokrati

Det innebär att människor som berörs av ett beslut ska ha den tyngsta rösten. Självklart inom lagliga och ekonomiska ramar. Vi menar att vi måste börja om på nytt och skapa ett nytt Vaxholm, inte olik andra kommuner som framgångsrikt gått igenom liknande demokratiseringsprocesser.

Det är uppenbart att detta även ger stor makt åt vissa tjänstepersoner, de får problemformuleringsprivilegiet och kan utforma förslagen så att det blir smidigt att handlägga men självklart ibland på bekostnad av att det inte helt möter invånarnas behov. Förvaltningscheferna är i hög grad tillsatta av den etablerade politikereliten, inte sällan genom intern befordran och med en tillräckligt hög lön för att säkerställa lojalitet i underhandsdiskussioner och beslutsförslag. Via underhandsbeslut säkerställs att sakfrågor redan är avgjorda innan de kommer till nämnderna. Inte sällan behöver man inte ens redogöra för fullständiga underlag eller diskussioner eftersom ärenden endera hanteras av "presidier" under delegering eller under "förvaltningen informerar". Avsaknaden av verklig process och transparens blir uppenbar för var och en som botaniseras bland protokollen på kommunens hemsida.

Tyvärr följer ofta nya representanter för de gamla partierna i sina företrädares spår. Kulturen lever kvar i väggarna fast några namn byts ut. Därmed upphör demokratin som vi ser det!

En ovan beskriven struktur kan leda till en kultur där förvaltningen blir obenägen att ta upp problem. Man löser hellre problemen själva än att tala om för politikerna att något är "svårt" eller att man "misslyckats". På samma sätt vill politikerna inte heller att problem ska synas utan de allierar sig med tjänstepersonerna för att dölja det som inte fungerar. Blocket med tongivande politiker och tjänstemän blir övermäktigt

också för den enskilda klagande medborgaren. Inte nog med att alla tänkbara formalia kan användas för att "vinna" över medborgaren, man svarar inte i sak eller komplett varför medborgaren står helt ensam. I många fall upplever man som privatperson att det är jobbigt, pinsamt eller känsligt att tala om att man känt sig överkörd med påföljd att de som inte upplevt något enskilt eget missnöje inte ser hela den dysfunktionella bilden.

Partierna

I Vaxholm har Moderaterna länge varit dominerande. Efter en maktkamp 2008 gick man fram med två olika listor i kommunalvalet och samlade tillsammans egen majoritet. Till nästa val höll det inte utan Waxholmspartiet bildades som en reaktion med flera avhoppade moderater men även personer från andra partier och tidigare politiskt överksamla. Waxholmspartiet blev största parti 2018 men drabbades av inre slitningar då förväntningarna på egna positioner och inflytande ibland var oförenliga. Partiets värdegrund har sedan kunnat förankras brett under 2021/22. Liberalerna, Centern, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har länge levt i skuggan av Moderaterna men med lite olika profil och roll.

Liberalerna fungerade länge som stödparti åt Moderaterna och har fått ersättning i form av ordförandeposten i Barn och Utbildningsnämnden (BUN) respektive Stadsbyggnadsnämnden (SBN), trots endast 2 mandat av 31 i kommunfullmäktige. Intressant nog är detta de två kanske mest kritiserade delarna av kommunens verksamhet. Socialdemokraterna har i kraft av sin storlek på riksplanel, historiskt varit det självklara politiska alternativet men Vänsterpartiet har haft engagerade och duktiga lokala företrädare som varit framgångsrika. Centern lyckades efter valet 2018 manövrera sig till posten som Kommunstyrelsens ordförande dvs Kommunalråd. En "mittsamverkan" fick i slutet av 2020 stöd även av Waxholmspartiet. Efter avhoppet från Waxholmspartiet har flera så kallade "vildar" sökt sig till

olika andra partier och positioner. Lojaliteten till valprogram och partier står tillbaka för personliga ambitioner. På olika sätt har nu Centern och Moderaterna med stöd av "vildar" och mer passiva andra partier lyckats behålla maktstrukturen. De som vill förändra denna struktur blockeras effektivt.

Fördelning av platser i styrelser och nämnder

Kommunfullmäktige utser ledamöter till nämnderna. I Vaxholm har Kommunfullmäktige beslutat att göra nya val varje år. Man tillämpar ett system som skiljer sig från det i Riksdagen där man har utskott och ordföranden som utses i proportion till antal riksdagsledamöter, åtminstone bland de större partierna. Om regeringspartiet får ordförandeposten så går vice till oppositionen osv. I Vaxholm kan de etablerade maktpartierna genom samverkan säkerställa att man får såväl ordförande som 1:e och 2:e vice bland de "strukturlojala". Av 15 presidieplatser i nämnderna har maktpartierna tillsammans sett till att Waxholmspartiet som största parti inte har en enda plats. Det är inte demokratiskt.

Arvoden i topp

Nämnderna har 11 ledamöter. Ordförandearvoden ligger mellan 69 900 kr och 93 199 kr per år för de större nämnderna. Vice ordförande har 23 299 till 29 126 kr per år. Presidieledamöternas beroende av arvodet framgår klart om man tittar på hur stor del av den personliga årsinkomsten som kommer från uppdragen. Det varierar för de flesta etablerade politikerna mellan 15-45%. Lämpligheten i att ett antal ledamöter under lång tid fått så stor del av sin

Inkomst från förtroendeuppdrag i kommunen kan naturligtvis diskuteras.

Förvaltning med knapp utveckling

Trots den relativt lätthanterade förvaltningen ligger Vaxholms tjänstemän högt i lön jämfört med andra kommuner. Det hävdas att det krävs höga löner för att locka kvalificerade chefer till en ytterkantkommun men argumentet måste ifrågasättas. Är man hellre rektor i Akalla än i Vaxholm? Vaxholms förvaltningschefer ligger 15-20% högre i lön än övriga Stockholm. (Källa: Ratsit 2022).

Det finns en etablerad kultur att internrekrytera chefer i Vaxholm. Personer som redan lärt sig hur de "gamla" politikerna och förvaltning samverkar har i praktiken förtur till tjänsterna. Gången går inte sällan via att en lämplig person utses som "tillförordnad" av maktpolitikerna för att sedan smidigt låta tjänsten övergå i en tillsvidareanställning, ibland utan extern utlysning. Detta motsäger argumentet att behöva locka kompetens utifrån med hög lön.

Relationen mellan vissa politiker och tjänstemän i Vaxholm är alltså inte den av tydlig "beställare"

Krysantemum

**är Waxholmspartiets partisymbol och betyder
"Jag talar sanning"**

och "utförare" utan snarare en personsymbios där alla ser om sin anställning och lön genom att hålla varandra om ryggen inom ramen för den representativa demokratin.

Styrda processer

Den styrande makteliten har förmånen att kunna utforma vad som redovisas i underlag mm. Om något parti är kritiskt och ifrågasätter kvalitet i underlag så betyder det inte att man gör ett omtag utan endast att man röstar ner "åsikten" att underlaget var undermåligt. Det förekommer också snabba "klubbningar" innan man hunnit yttra sig i nämnd, styrelse eller fullmäktige. Alla torde ha sett hur underlaget för Norrberget inte omfattade samtliga ekonomiska parametrar, hur sammanfattningar av utredningar görs på ett icke representativt sätt inför föredragning och beslut, hur yttranden, genom överenskommelser i förväg, röstas ned utan debatt mm. Andra ärenden begravs i återremitteringar för att undgå att genomföra det man inte vill, även det som tidigare beslutats. Det är så det går till i kommunen.

Detaljplanen för "Resarö mitt" tog nästan 20 år att ta beslut om. Trots detta är få Resaröbor nöjda med den. Utbyggnad av en matsal på Resarö skola beslutades för över 10 år sedan men eftersom de bestämmande hellre vill se alla skolbarn på Vaxön så hittar man ständigt på orsaker för att inte verkställa beslutet. Det är inte bra för barnen.

Simhallen på Rindö är ett annat exempel liksom tillkomsten av linfärjan till Kastellet. En beslutad

cykelbana blev en "cykel-fil" med målade streck på bilvägen. Det är inte bra för medborgarna.

Outsourcing av matleveranser till Borgmästargårdens vård- och omsorgsboende hade ekonomiskt eller praktiskt inte behövt innebära att det lokala köket stängdes till förmån för matlådor. Det gjordes för att förenkla för förvaltningen. Är våra äldre inte värda mer än så?

**Ju fler vi är
desto större
påverkan!**

**Bli medlem i
Waxholmspartiet!**

Väljarnas agerande

Väljarna i Vaxholm röstar mestadels borgerligt. De följer ofta det parti man sympatiserar med på riksplanet och reflekterar inte alltid över att den verkliga demokratin som berör invånarna egentligen finns inom kommunalpolitiken. Med alltför lite tid vid sidan av jobb, karriär och familj sätter man sig sällan in i hur det fungerar lokalt trots att man ofta uttrycker stor frustration och irritation över hur det fungerar i kommunen. Enligt SCBs medborgarundersökning framkommer:

- **71 procent av kommunens invånare upplever att man har få eller ganska små möjligheter till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter.**
- **81 procent tycker inte att politiska beslut som fattas i kommunen är genomtänkta och genomarbetade.**
- **72 procent tycker inte att politikerna är ansvarstagande.**
- **56 procent tycker inte att man får information om större förändringar i kommunen.**
- **52 procent tycker inte att kommunens anställda arbetar för kommunens bästa.**
- **46 procent tycker inte att det fungerar att få svar på frågor av kommunen.**
- **27 procent är negativa till bemötandet av tjänstepersoner från kommunen.**

”När människor med makt slutar att lyssna på folk är det dags att byta ut dom”

Citat av Astrid Lindgren

Representation

Röster och mandatfördelning i fullmäktige, presidieplatser i Kommunstyrelse och nämnder

Waxholmspartiet	24,67%	8	0	
Moderaterna	22,48%	7	5	
Centerpartiet	14,51%	4	4	(ordf i KS samt Socialnämnd)
Liberalerna	6,29%	2	2	(ordf i BUN samt Stadsbyggnad)
Miljöpartiet	4,59%	1	0	
Socialdemokraterna	13,14%	4	4	
Vänsterpartiet	6,30%	2	0	
Sverigedemokraterna	5,33%	2	0	
Kristdemokraterna	2,33%	1	0	

Waxholmspartiet – borgerligt alternativ

Avslutning

Denna Ångvissla är första delen i en serie om hur Vaxholmspartiet vill förändra Vaxholm till att bli Sveriges bästa kommun för "närdemokrati". Waxholmspartiet går till val på att "riva pyramiderna", dvs att se över hela den politiska och förvaltningsmässiga organisationen. Att platta ned den för att kunna etablera en frisk organisationskultur, för medborgarnas skull. Vaxholm behöver ett nytt ledarskap för att bryta de destruktiva strukturerna.

Vi uppmuntrar och välkomnar dig om du vill vara med och driva förändringen. Framför allt vill vi veta vilka frågor som är viktiga för dig som medborgare? Tveka inte att kontakta oss. Låt oss skapa ett styre som jobbar för medborgarna och inte tvärt om.

Vaxholm behöver dig!

Välkommen in i ett lokalt parti som bara har Vaxholms bästa som målsättning! Vi har högt i tak och en god gemenskap. Du kan vara allt från stödjande medlem till aktivt arbetande politiker. Vi behöver alla goda krafter.

Ring oss och berätta om dina problem, tankar och idéer!

0723-794216

Kontakta gärna medlemssekreteraren Karl-Olof Fagerström

karl.fagerstrom@hotmail.com

Fritt medlemskap för dig under 18 år.

Ordförande: Fredrik Ardefors

Gruppledare:

Lisbeth Hjalmarsson-Grunditz

Sekreterare: Karl-Olof-Fagerström

Ansvarig utgivare:

Fredrik Ardefors

Foto: Tom Bäfverfeldt